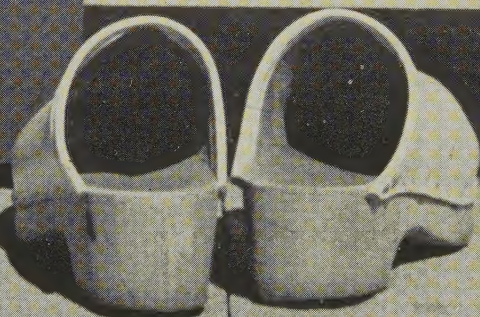

Illinois U Library

A7 BYGGMÄSTAREN
1954 arkitektur

SOUNDEX

— den obrännbara plattan
för akustik och ventilation

För perfekt akustik och ventilation har ca 3000 m² SOUNDEX-tak monterats vid Amerikanska Ambassaden, Stockholm.

6

starka skäl att välja SOUNDEX

- 1 Obrännbar konstruktion
- 2 Separata hål för luft och ljud
- 3 Exakthet i mått och vinklar
- 4 Vacker, färdigbehandlad yta
- 5 Tvättbart utförande
- 6 Sveriges mest sålda akustikplatta

SOUNDEX monteras just nu hos:

Svenska Handelsbanken,
Stockholm

Göteborgs Bank,
Stockholm

Svenska Arbetsgivare-
föreningen, Stockholm

Brittisk-Svenska
Handelskammaren,
Stockholm

Gullhögens Bruk,
Skövde

Malmbergets Praktiska
Ungdomsskola,
Malmberget

Oxie Härads Sparbank,
Malmö

Kohlsva Jernverk,
Kolsva

ZERO

AKTIEBOLAG

Huvudkontor: St. Nygatan 38 Tel. 23 27 05 • Postbox: Stock
Avdelningskontor i Malmö och Gävle • Licenstillverkning i B
länderna, Danmark, Finland, Norge, Italien och Spanien • E
verkning i Tyskland och Schweiz

INNEHÅLL:

TENGVIK, NILS: *Nils Royen 1880—1954.*GEDDA, STEN: *Användning av kabelbetong i Sverige.*FRITZELL, GÖTE: *Hur korrekt blir förspänningen? Några synpunkter och erfarenheter från förspända brobyggnader.*FASTIGHETS-
NOMENKLATUR

med tillhörande begreppsbestäm-
ningar, avsedda för städer och stads-
liknande samhällen

är utkommit med en andra, reviderad och ut-
ökad upplaga, antagen den 19 november 1953
av representanter för Kungl. Byggnadsstyrel-
sen, Kungl. Bostadsstyrelsen, Stockholms stads
byggnadsnämnd, fastighetsnämnd, stadsplane-
nämnd och statistiska kontor, Svenska Bank-
föreningen, Svenska Teknologföreningen, SAR,
VR, Stockholms Byggmästareförening, Sveriges
fastighetsägareförbund och Institutet för vär-
dering av fastigheter i Stockholm.

Detta uppslagsverk med dess nya regler för yt-
och volymberäkning av husbyggnader och referat av
1953 års lagändringar beträffande expropriation,
fastighetsbeskattning, tomträtt m. m. bör vara av
ärskilt intresse för statliga och kommunala myn-
igheter, fastighetskreditanstalter, byggmästare,
arkitekter, ingenjörer, fastighetsägare, fastighets-
mäklare m. fl.

Pris för bundet exemplar 12 kr.

BYGGMÄSTARENS FÖRLAG

Kungsgatan 32, Stockholm C.

Postgiro 3124

Organ för Stockholms Byggnadsförening och Svenska Arkitektföreningen, avd. av
Svenska Teknologföreningen. Adress: Byggmästaren, Kungsgatan 32, Stockholm.
Tel. 23 31 05. Postgiro 3124

Redaktörer: Civilingenjör svr Gunnar Essunger och arkitekt sar Erik Thelaus.
Redaktionssekreterare: Arkitekt sar Hillevi Svedberg.

Redaktionskommitté: Arkitekt sar Hans Asplund, civilingenjör svr Lennart
Backmark, arkitekt sar Haqvin Carlheim-Gyllensköld, civilingenjör svr Sture
Haag, arkitekt sar Torbjörn Olsson och ingenjör Ernst Wohlin.

Redaktionsombud: Dir. Victor Bährner och länsarkitekt Ebbe Borg, Malmö samt
arkitekterna sar Gunnar Hoving och Per-Olof Klang, Göteborg.

Ansvarig utgivare: Arkitekt sar Moje Bergström. I tidskriften gjorda uttalanden
stå för författarnas räkning och äro endast om så anges att anse som uttryck för
ståndpunktstagande av någon av de föreningar, som utge tidskriften.

Byggmästaren utkommer med 24 nummer om året. 12 nummer behandlar arki-
tektur och 12 nummer byggnadsteknik.

Prenumerationspriser för helår:

	Sverige Danmark Finland Norge	Övriga utlandet
Endast lösnummer upplaga A + B (24 nummer)	30: —	40: —
Endast lösnummer upplaga A (12 nummer) Arkitektur. . .	20: —	30: —
Endast lösnummer upplaga B (12 nummer) Byggnadsteknik	20: —	30: —
Lösnummer + klotband upplaga A + B	45: —	55: —
Lösnummer + hfr. band upplaga A + B	55: —	65: —

33 ÅRGÅNGEN

INNEHÅLL

5 JULI 1954

DK 728.7 (485 Haverdal)

ANKER, STIG: *Sommarby i Haverdal.* Byggmästaren 33 (1954) nr A7, sid.
165-168.

Sommarhusbyn ligger intill en lång naturskyddad sandbukt vid Haverdal i Halland. Hu-
sen uppförda av trä i monteringsfärdiga block, utvändigt oljemålade.

DK 719:728.7 (485 Sundbyholm)

TYNELIUS, SVEN: *Sundbyholm. En fritidsanläggning och en restaurering.*
Byggmästaren 33 (1954) nr A7, sid. 169-174.

Bad- och rekreationsområde för Eskilstuna stads innevånare samt restaurering av det gamla
slottet Sundbyholm för att användas som vårdshus och studiecentrum.

DK 711.558 (485 Lund):06 063

Tävling om ordnande av Lunds stads fritidsområde Habo. Byggmästaren 33
1954) nr A7, sid. 175-178.

Tävling för danska och svenska arkitekter för att få fram idéförslag till planering av egen-
domen Habo till ett bad- och rekreationsområde för Lunds stads innevånare.

DK 728.53:656:13 (485 Fleninge)

HJELM-JENSEN, BENDT: *Motell i Fleninge.* Byggmästaren 33 (1954) nr A7,
sid. 179-180.

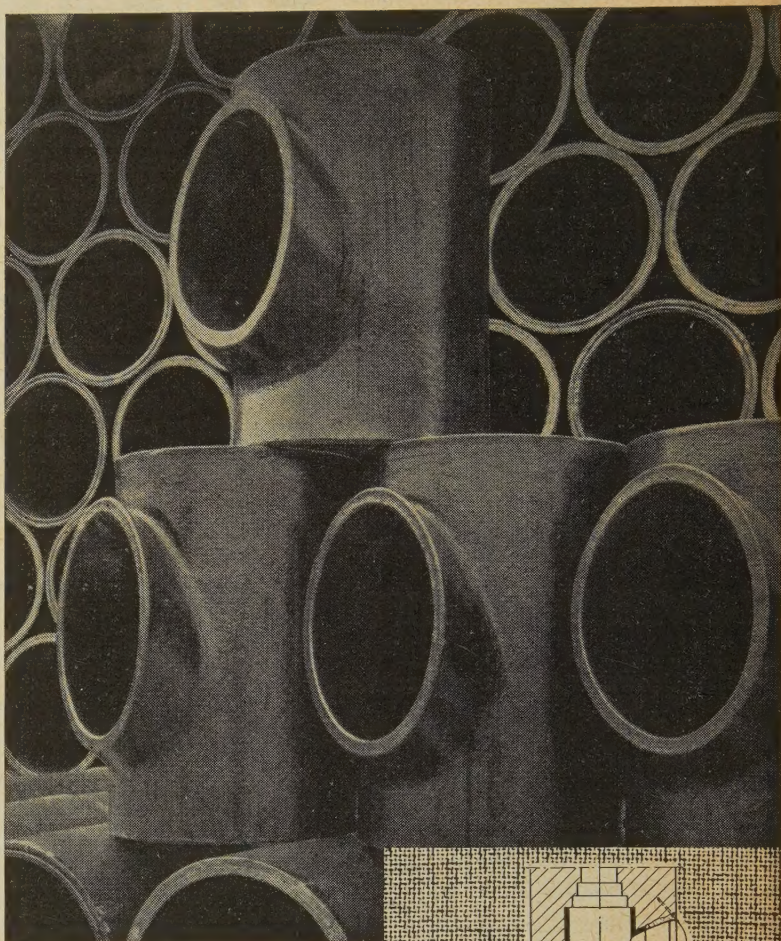
Billhotellet ligger nordost om Hålsingborg vid rikshuvudväg nr 3. Första etappen omfattar
3 byggnadslängor med sammanlagt 24 rum, barservering, bostad för föreståndare och ben-
sinstation.

Mer än 650.000 svenska familjer "bo bättre" tack vare Höganäs hygieniska, underhållsfria sopnedkast

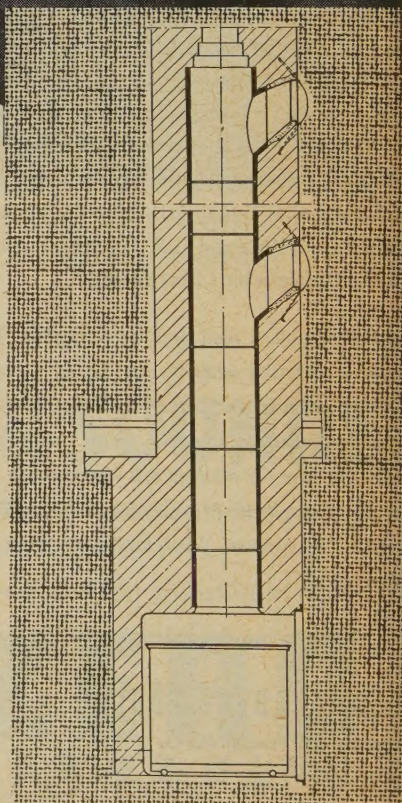
För mer än 650.000 svenska familjer över hela vårt land är i detta nu Höganäs sopnedkast liktydigt med en självfallen, pålitlig bekvämlighet.

Sedan mer än 25 år ha Höganäs keramiska sopnedkaströr visat sig vara hållbara, motståndskraftiga och underhållsfria. Syror och frätande avfall ha icke bitit på den släta glaserade rörytan, lika litet som matrester eller illaluktande avfall kunnat fastna: Höganäs-rören ha fyllt de högsta anspråk på hygien. De ha också visat sig väl motstå de eldsvåde-ungar, som då och då trots all försiktighet synas vilja uppstå i soprummen.

Det är samma goda kvalitet i Höganäs sopnedkaströr som i avloppsledningar av de välkända Höganäs-rören.

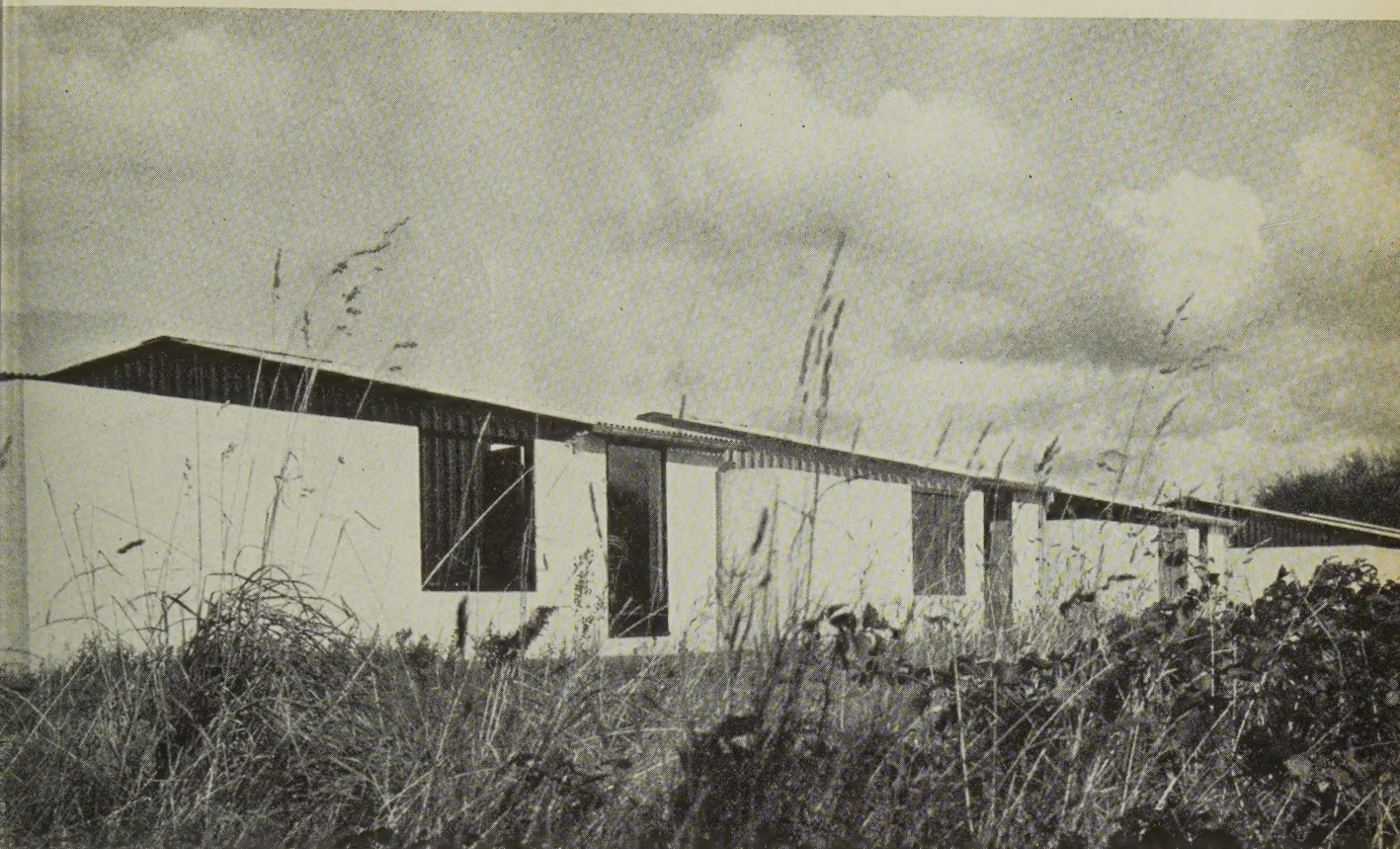

Höganäs sopnedkaströr finnas ständigt i lager hos oss i alla standarddimensioner för omgående leverans, och i regel även hos våra 275 ombud. (Se Rikstelefonkatalogen under Höganäs-Billesholms AB). Tillverkas för såväl 2900 mm som 2800 mm våningshöjd både i 430 mm och den nya 400 mm diameter, vilken Kungl. Byggnadsstyrelsen numera även medgivit.

HÖGANÄS

HÖGANÄS-BILLESOLMS AKTIEBOLAG

SOMMARBY I HAVERDAL

Byn är belägen på en ås vid den ca 3 km långa naturskyddade sandbukten vid Haverdal i Halland. Den första längan sommarhus var färdig 1953 och i år har ytterligare 2 längor byggts. Byn avses att utbyggas till 45 hus.

Husen är uppförda av trä i monteringsfärdiga block, utvändigt oljemålade. Varje gård är kringbyggd med murar av cementhålstén, som målats med vit cementfärg. Gårdarna är insynsfria och vindskyddade och ljudisoleringen från gård till gård är god. Från vardagsrummet och genom en lucka i gårdsmuren har man utsikt över hav och landskap. Köket ligger i öppet sammanhang med vardagsrummet och har försetts med rostfri bänk, elektrisk varmvattenberedare, el-spis, kylskåp. Toalett med torrklosett, typ »Sanibox» (badvattnet!) och rostfri utslagsback. Tvätttrum med golvbrunn.

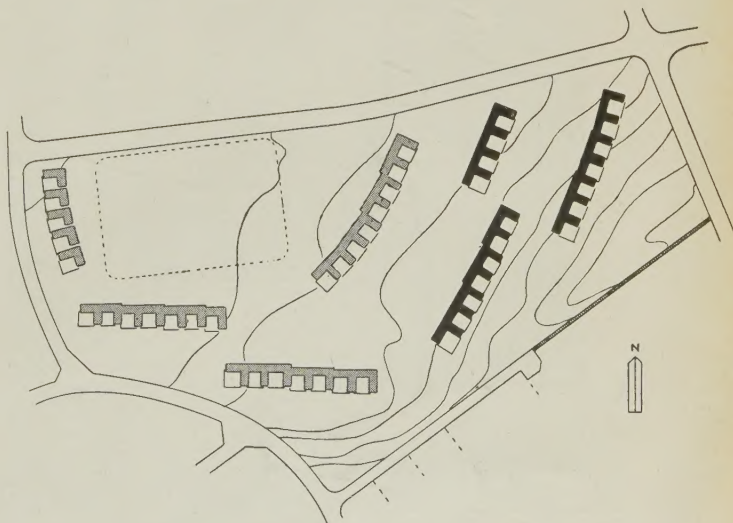
I områdets centrum har utlagts en lek- och bollplan.

Koncentrationen och standardiseringen samt den gemensamma vatten- och avloppsanläggningen har möjliggjort låga byggnadskostnader och bättre tomtekonomi än vid sommarstugubebyggelse av traditionell sort. Byggherre bostadsrättsföreningen Haverdal.

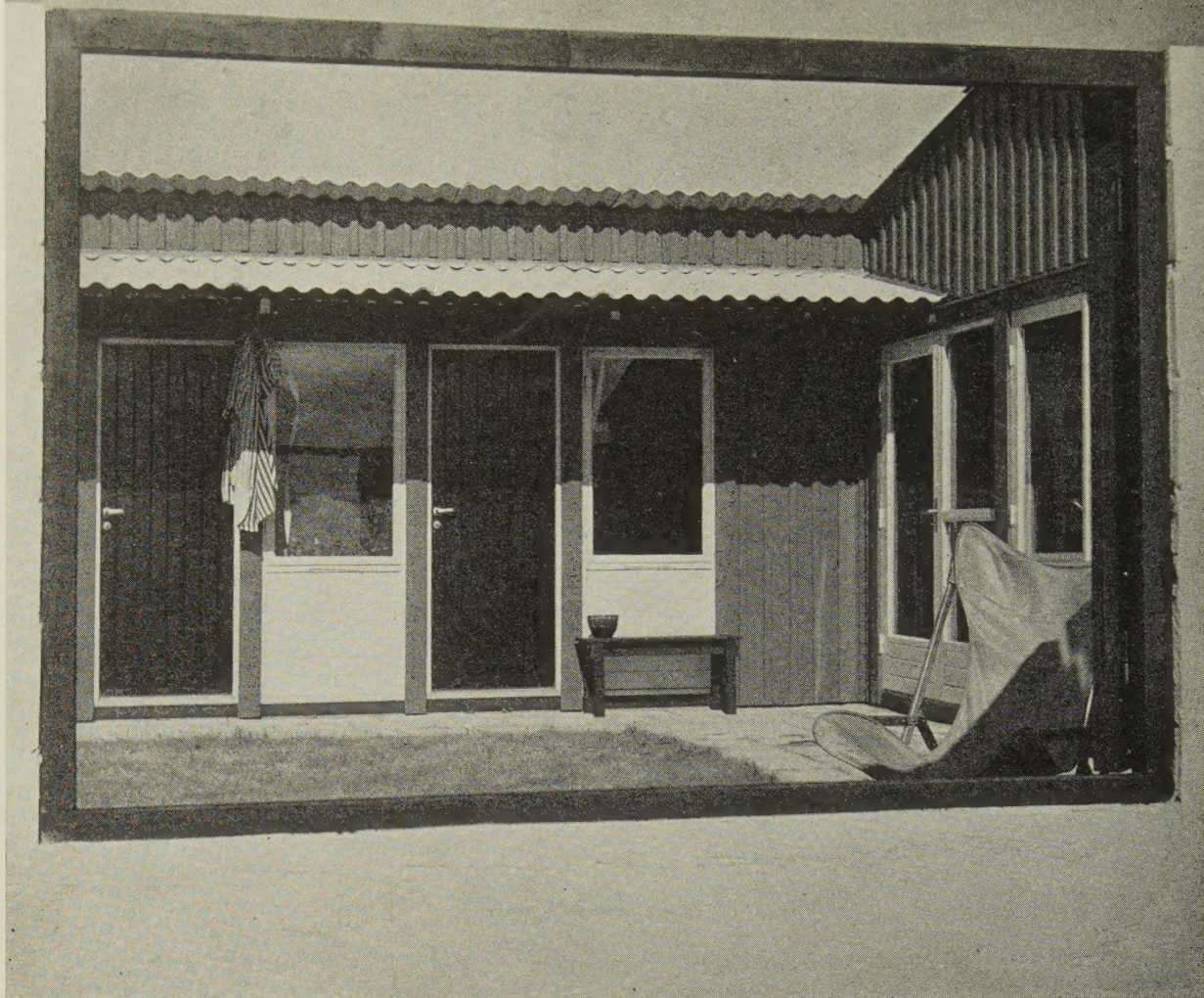
DK 728.7 (485 Haverdal)

Byggnadskostnaden för de byggda husen uppgick till 15 500 kronor och tomtkostnaden är 2 500 per hus. Av denna kostnad betalar ägaren hälften som kontant insats, varefter återstoden amorteras på 10 år. Här ingår ej målningen av allt trävirke. Det förutsättes att allt målningsarbete klaras av husägaren själv, varvid färgsättningen av husens exteriör sker i samråd med arkitekten.

Stig Ancker

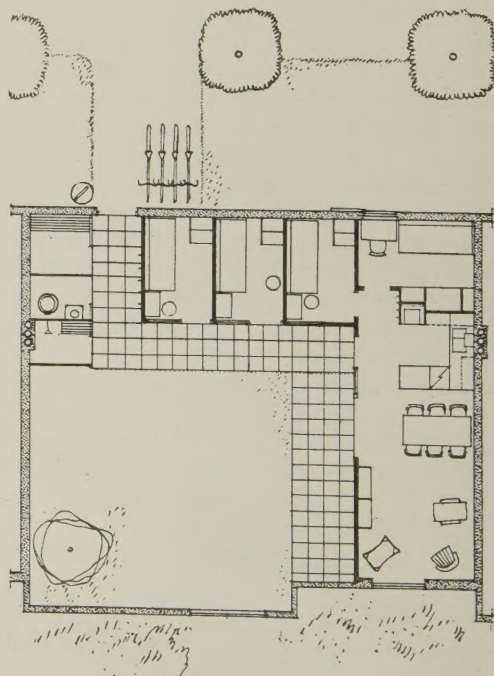
Situationsplan. Skala 1:2 000. De hittills byggda huslängorna är markerade med svart.

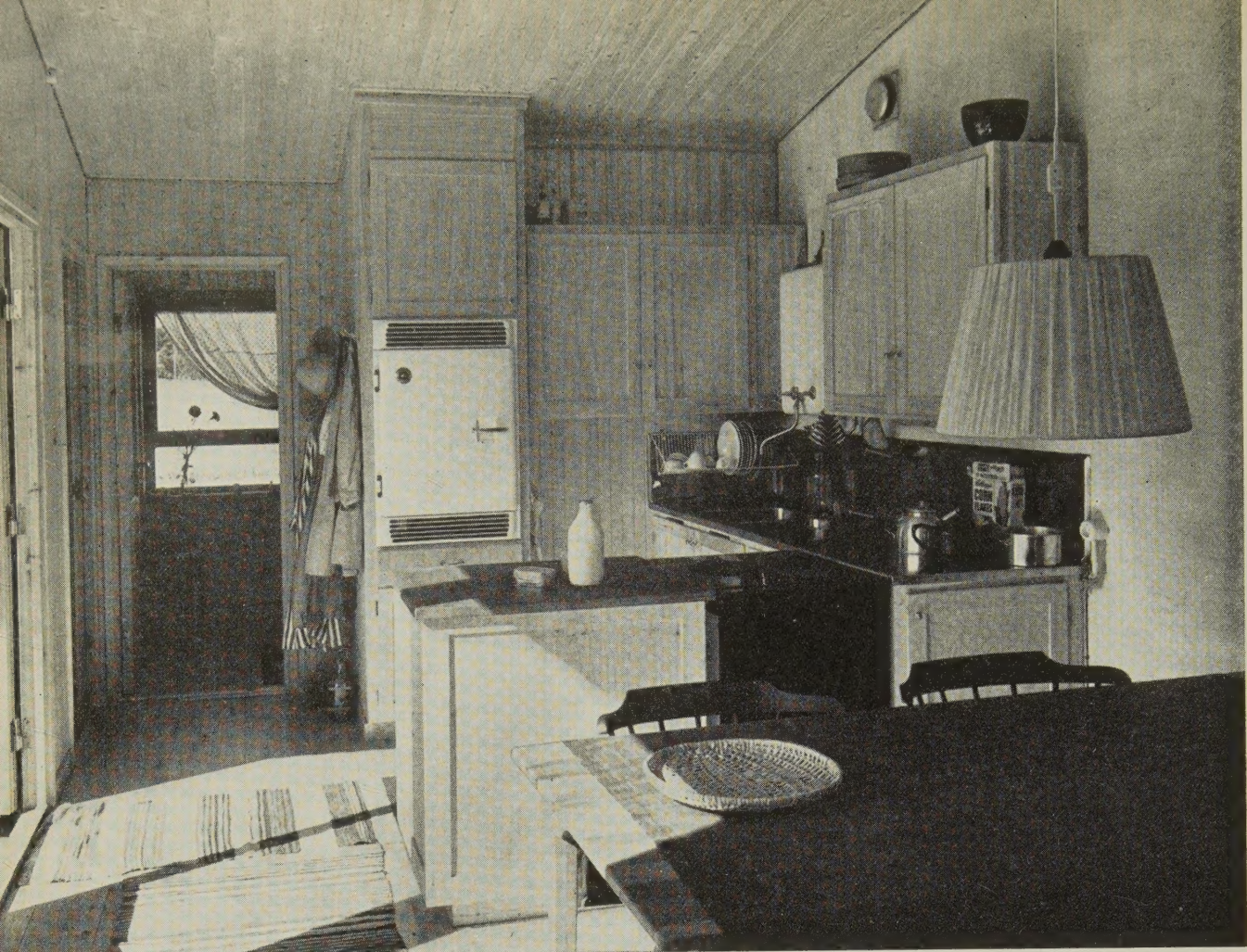
Ovan: Inblick mot gården genom luckan i gårdsmuren.
Foto: Stig Ancker.

Nedan t. h: Plan av ett sommarhus. Skala 1:200.

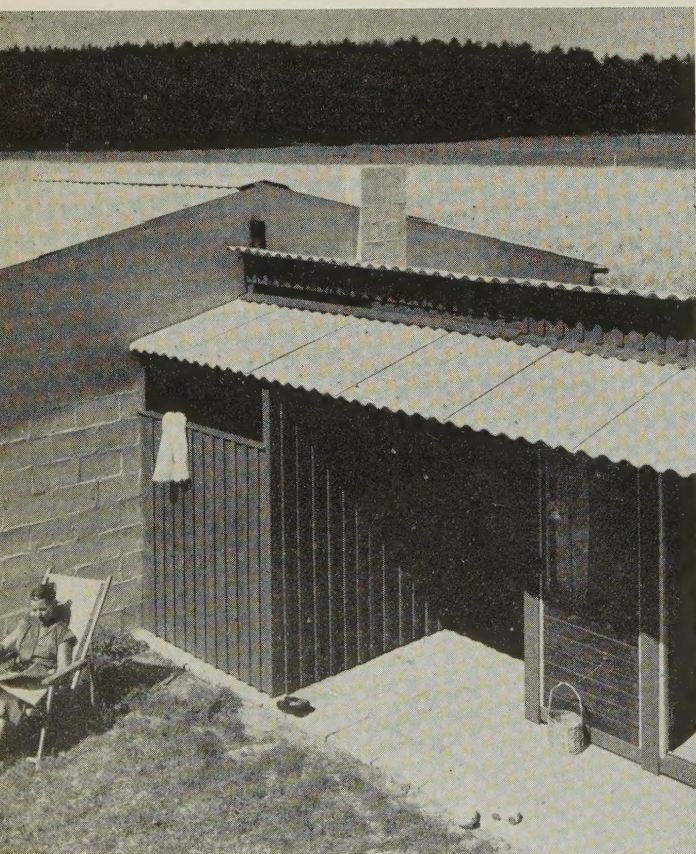
På motsstående sida: Interiör av vardagsrum-kök. Foto: Sune Sundahl.

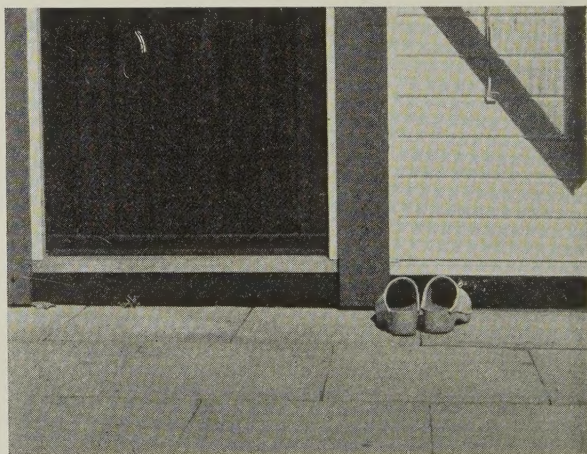

Ovan: Matplatsen och köksavdelningen.

T. v: Interiör av gården mot entrésidan. Vid sidan av entrégenomgången ligger tvätttrum, toalett och förråd.

Fotos: Sune Sundahl.

SUNDBYHOLM

En fritidsanläggning och en restaurering

Av arkitekt SAR Sven Tynelius

Fritidsreservatet

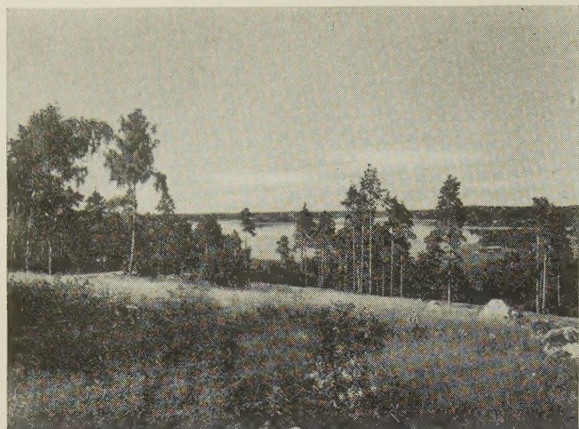
Den dubbla bosättningen var länge ett privilegium för den burgnare befolkningen. Det ökade välståndet i förening med förbättrade kommunikationer och den lagstadgade semestern har emellertid numera givit gemene man här i landet möjlighet att idka friluftsliv och skaffa ett eget fritidsbo i en helt annan omfattning än vad tidigare varit möjligt. Och så kommer det sig att våra städer i allt större utsträckning vidtagit åtgärder för att på bästa möjliga sätt sörja för invånarnas trivsel i dessa avseenden.

Särskilt i en industristad som Eskilstuna gör sig dessa fritidsproblem starkt gällande. En gallupundersökning för några år sedan visade, att inte mindre än 25 % av stadens invånare ägde egen sommarstuga eller hyrde sådan. Stadens fäder har också förtänksamt sedan decennier tillbaka förvärvat natursköna

områden i stadens periferi och omgivningar lämpade för sport och friluftsliv. Det sista förvärvet utgjorde Sundbyholms kungsgård ute vid Mälaren, en egenom på ursprungligen 550 ha, som staden köpte 1939.

Sedan mycket lång tid tillbaka har Sundbyholms härliga badstrand — Mälarens kanske bästa sandstrand — utgjort ett dragplåster på »smedstadsborna». Den 400 m långa udden vid Sundbyholm har semestertid besökts av ända upp till 5 000 personer på en dag. I mopedens begynnande tidevarv kan denna siffra säkert komma att fördubblas.

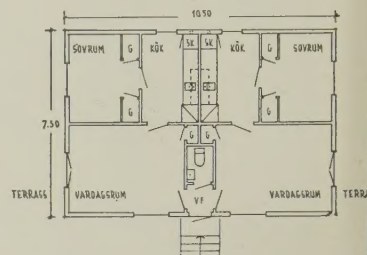
Det är inte bara resande eskilstunabor och turister som frekventerar fritidsreservatet utan också närmare ett par hundra stugägare, som egenhändigt knäpat ihop sina fritidsbon där ute. Staden har nämligen avsatt stora delar av reservatet för som-

marbebyggelse, byggt vägar, dragit fram vattenledningar och svarar för den för trivseln så viktiga renhållningen.

En särskild fritidsby om 10 vinterbonade stugor har nyligen uppförts efter ritningar av förre stadsarkitekten SAR *Arne Ljung*. Varje stuga innehåller 2 moderna lägenheter om 2 rum och kök. Sommartid hyrs stugorna ut till eskilstunafamiljer, som endast behöver ha med sig linneutrustning. Allt annat ingår i hyran på 35: — per vecka. Vintertid utgör stugorna förläggning för deltagare i studiekurser av alla de slag, som i allt större omfattning börjat förläggas till Sundbyholm.

T. h: Plan. Skala 1:300.

Överst t. v: Åsen håller på att avklädas sin rena barråräkt. Vi får tillbaka åsen i landskapet och vi fågnas av den vida utsikten över fager målarbygd. Den förut dyster, till synes sterila barrskogsmarken får åter liv — gräs, blomster och lövuppslag tittar fram. Och människan trivs.

T. v: På Jägarebacken — ett namn från en 1700-talskarta — får eskilstunabor hyra sin kompletta sommarbostad för 35: — per vecka. Vintertid bebos byn av deltagare i studiekurser av alla de slag.

Nedan: Den 400 m långa badudden erbjuder sol eller skugga, gemenskap eller ensamhet allt efter vars och ens kynne. 3 gånger i veckan kommer skolbarnsinvasioner på 600 själar för att njuta, lära sig simma och äta stadens bulle och mjölk.

Av prins Eugens tavla har vi lärt oss att frilägga huset i landskapet. Blommande kastanjer, ekar och annan vegetation har fått vika. Men ännu är inte yxan färdig med sitt verk.

I reservatet möter oss en sällsynt vacker målar-natur. Det är de böljande vidderna med trygga ek-dungar, den stolta, orörda sandåsen, som alltför länge varit dold av senare tiders ditplanterad barrskog, och det är de buktande strändernas mjuka, bulliga videsnår. Ute på uddens lindar har misteln med stor framgång slagit sig ner, och till reservatet kommer man genom en för våra breddgrader särdeles imponerande bokallé.

En naturvårdskommitté har med tillhjälp av förste antikvarie *K A Gustavsson* — skaparen av Riksantikvarieämbetets förnämliga vegetationsförsök på Björkö — sökt återvinna åsen i landskapsbilden. Striden har varit hård. Vi har beskyllts för skogsskövling, för vandalism och okunnighet. När nu resultatet av arbetena börjar visa sig — utsikten från åsens krön är utomordentlig — har man alltmer börjat acceptera åtgärderna. Den förut tillsynes sterila, skuggiga marken har åter fått liv. Rajgräs, blomster och lövupplag gör den gästvänlig för människan. Och vintertid får man härliga utförlöpor.

Restaureringen

DK 72.025.23:728.8(485 Sundbyholm)

När prins Eugen på 90-talet målade sitt berömda verk »det gamla slottet» anade han knappast, att tavlan redan en mansålder senare skulle få dokumentärvärde. När han 1939 hörde berättas, att Eskilstuna stad köpt hela kungsgården och förbundit sig att taga hand om det av eld och brand på 1770-talet svårt härjade slottet, lär han ha uttryckt sin stora glädje över detta. Det skulle emellertid dröja ända till 1952 års ingång, innan restaureringen och ombyggnaden av slottet fick sättas igång.

Redan flera år tidigare hade utredningsskisser upprättats av dåvarande stadsarkitekten *SAR Arne Ljung*, visande en användning av slottet som utvårdshus och studiecentrum. Liksom så många andra projekt fick restaureringsförslaget bli liggande i detta förberedande stadium i avvaktan på ett avlägset hägrande byggnadstillstånd.

I slutet av januari 1952 kom så byggnads- och igångsättningstillstånd något överraskande. Vid det

Förslag till restaurering av slottsträdgården (trädgårdsarkitekt Walter Bauer). 1600-talets 6 kvarter återupplivas fast utan träd och buskar. De bildar i stället det gröna golvet i ett stort friluftsrum med slottet i fonden. Nere vid sjön en sjögård med utsikt över Norsvarpsviken. I söder den vildvuxna apelsgård och de svenska ängarna med hassel, örter och gräs. I norr förmedlar en äng kontakten mellan trädgård och badstrand.

Prins Eugens målning vid det gamla slottet.

laget hade arkitekt Ljung lämnat sin tjänst i Eskilstuna, varför uppdraget lämpades över på undertecknad. Till ett gammalt skevt och vint 1600-tals hus var det sannerligen inte lätt att forcera fram ritningar i en hast, allra helst som sekundära träväggar och allsköns bråte hindrade måttagning. Till all lycka kunde arbetet bedrivas på räkning, samtidigt som byggnadskontrollanten visade sig vara en det goda samarbetets man. Stora krav ställdes också på konstruktörer av skilda slag. Man fick en stark känning av charmen i forna tiders byggnadsledning, där ritningarna spelade en underordnad roll men samarbetet och avgörandet på platsen var dominerande.

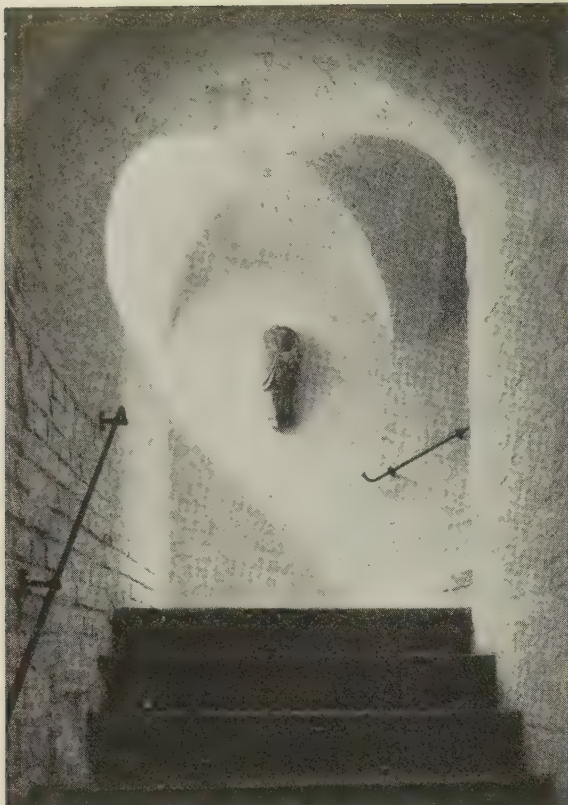
Av det inre i det gamla slottet, som uppfördes åren 1639—48 av riksamiralen Carl Carlsson Gyllenhielm — halvbror till Gustav Adolf — återstod föga, utom källaren som var intakt. Riksantikvarieämbetet hade av denna anledning givit oss ganska fria händer vad beträffade planlösningen. Och så kom det sig, att bottenvåningens södra hälft inreddes till ett hypermodernt restaurangkök, som projekterades av arkitekt SAR Set Torné. Själva restauranglokalerna inrymdes i den forna frustugan i bottenvåningens norra hälft. De gamla namnen *salen*, *förmaket* — på 1600-talet Christina Ribbings sängkammare — och *hörncammaren* togos åter till heders som benämningar på de 3 matsalarna. De rymmer tillsammans 120 sittande gäster.

Parti av Gyllenhielmssalen — nu möblerad för privat fest. I fonden de ursprungliga ståtliga nischerna. I taket strängbetongbalkar, överbyggade med Ytong-plank. (Möblerna ej definitiva, användas endast i avvaktan på leverans av slutgiltiga.)

Samtliga fotografier: Sune Sundahl.

Röda valvet har blästrats rent. I fonden entrédörr från badstranden.

I källartrappans valv har placerats en kariatid, troligen tillhörande en öppen spis. Ursprungliga steg av tjärad plank.

Skuggornas lek på trappspindeln.

Köksregionen står medelst mathiss i förbindelse såväl med källarens förnämliga valv som den stora Gyllenhielmssalen i övre våningen. Till källarvalven har i första hand förlagts konditoriserivering. De vackra tvärvalven, som utan tvivel tävlar med Gyllene Fredens, lämpar sig dock särskilt väl för abonnemang av slutna sällskap.

Gyllenhielmssalen i övre våningen skall kunna användas på vitt skilda sätt. Här kan hållas banketter med 250 sittande gäster. Under vinterhalvåret blir den kanske oftast föreläsning- och demonstrationssal för den kursverksamhet, som under de sista 10 åren i allt större omfattning förlagts till Sundbyholm. Redan nu har lokalen blivit en eftertraktad högtidssal för enskilda fester. I övervåningen finns också 5 rum enbart för studieverksamhet.

Vid restaureringen har man som nämnts inte haft så mycket gammalt att taga vara på. Vid uppbyggnad av de efter branden till gluggar igenmurade fönstren fann man dock delar av de vackert profilerade 1600-talskamrarna. I de nya fönstren har den rika profilen fått gå igen. Den ursprungliga, rustika entréporten hade också tämligen oskadd gått igenom katastrofen. Golven i matsalarna och Gyllenhielmssalen har lagts av $\frac{1}{2}$ m-bred plank från det gamla huset.

En mängd skulpturfragment har hittats i och omkring byggnaden. De bästa har inmurats dekorativt, medan flertalet inlemmats i ett litet stenmuseum i källarens trappvalv. Vid rivningen av ett tvärvalv i källarens ekonomiutrymme återfanns av en händelse en daterad tegelsten av stort intresse. På denna har en skrivkunnig person — Sveriges första folkskola startades här av Gyllenhielm 1629 — noterat »THEN STEN ÅHR SLAGHEN ÅR 1639». Kan- ske är författaren den betrodde byggmästaren och arkitekten Hans Drissell, vilken även svarade för Karlbergs slotts kärna.

Genom studier i de centrala arkiven har det lyckats författaren att identifiera mästaren till slottets förnämliga portaler, nämligen »mäster Hans på Gråmunkaholm». Enligt fil. dr Göran Axel-Nilsson är denne »mäster Hans» identisk med Stockholmsmästaren Hans Fritz. Även Christian Pfundt har varit verksam på slottet.

Restaureringsarbetet har utförts i samarbete med inredningsarkitekt Erik Ullrich, som även svarar för hela restaurangens och källarvalvens möbler. Byggnadskontrollant för det komplicerade arbetet har varit byggnadsingenjör Axel Pettersson. Kulturhistorisk rådgivare och kontrollant har varit museiintendent Göran M Silfverstolpe. Byggnadskonstruktionerna har gjorts av byggnadsinspektör Carl-Fredrik Grönqvist, medan ingenjör Torvald Palmer svarat för värme och sanitet. El-installation har projekterats av ingenjör J Carlsson, Eskilstuna stads elverk. Omläggningen och nydanningen av trädgården har utarbetats av trädgårdsarkitekt RST Walter Bauer.

Byggnadsarbetet, värme- och sanitet har utförts av Fackföreningarnas Byggnadsproduktion i Eskilstuna. El-installationen slutligen av stadens El-verk. Totala byggnadskostnaderna, inkl. köksutrustning, möbler, textilier, armatur m. m. uppgår till drygt 1 milj. kronor.

TÄVLING OM ORDNANDE AV LUNDS STADS FRITIDSOMRÅDE HABO

Tävlingen som var öppen för danska och svenska arkitekter avsåg att få fram idéförslag till planering av egendomen Habo till ett bad- och rekreationsområde för Lunds stads innevånare. Då uppgiften var att belysa olika möjligheter för områdets användning och giva idéer till dess utnyttjande hade i programmet icke angivits antalet sommarstugor, tältplatser, storlek på restaurang m. m. utan de tävlande hade själva att med beaktande av ekonomiska, praktiska och trivsamtthetssynpunkter föreslå detta. Fritidsbebyggelsen fick dock inte givas någon exklusiv karaktär utan skulle anpassas efter de behov och ekonomiska resurser största delen av Lunds stads innevånare besitta.

Vinjetten: 1:a pristagarens situationsplan. Skala 1:12000

DK 711.558 (485 Lund): 06.063

Förslagen skulle uppgöras så att området successivt kan utbyggas. För att förbättra stranden och erhålla lämpligt utfyllnadsmaterial har staden träffat ett avtal med Skånska Cement AB. Enligt detta har bolaget åtagit sig att utfylla stranden till en viss ny strandlinje mot att bolaget under en tid av 25 år har rätt att taga lera från ett område i egendomens centrum.

23 förslag inlämnades.

Prisnämnden bestod av arkitekt MAA *Hans Erling Langkilde*, arkitekter SAR *Hans Brunnberg* och *Carl-Ossian Klingspor*, drätselkammarens ordförande herr *Ivan Holmberg*, byggnadsnämndens ordförande herr *Einar Brandt* samt idrottsstyrelsens ordförande herr *Gunnar Walldén*.

Ur prisenämndens allmänna utlåtande:

Områdets disposition spelar en avgörande roll varvid måste beaktas att strandområdet är det mest attraktiva och många år fram i tiden representerar det egentliga attraktiva värdet intill dess man genom plantering m. m. har lyckats skapa en trivsamt miljö för området öster om kustvägen. Det blir därför det område som ligger nära vägen som i första hand måste tagas i anspråk för komplettering av stranden varvid de nordligaste och östligaste delarna för tid att växa till med plantering av olika slag innan de som nästa etapp indragas mera aktivt i rekreationsområdet.

Aven om området är stort talar många skäl för en koncentration av bebyggelsen i grupper. Härigenom skulle vinnas ett bevarande av stora fritidsytor. Bebyggelsegrupperna kan givas var och en sin karaktäristiska utformning och miljö. Utgångspunkten må vara det differentierade behovet bland områdets gäster som ofta består av människor som värdesätta en bit jord för odling. Ungdomarna som besöka området avlägger korta besök för att bada eller kommer dit för kortare tid och slår upp tält eller bosätter sig i kollektivbostäder såsom vandrarhem, sommarkolonier m. m. Med utgångspunkt från ett sådant betraktelsesätt är prisenämnden skeptiskt inställd gentemot de förslag som baserar bebyggelsen på en entydig lösning av hustyper. Prisenämnden finner särskild anledning att framhålla faran av att fastläsa bebyggelseformen på längre sikt då fritidsvanor och behov mycket väl kan tänkas ändra sig i framtiden.

Många författare synes ha överdimensionerat idrottsområdet framför allt på så sätt att förslagsställarna koncentrerar bollplaner

o. dyl. till ett gemensamt område varvid dess användning försvåras av stora avstånd till bostäder eller bad. Prisenämnden anser det lämpligt att i högre grad fördela lektyterna i samband med bebyggelsens gruppering så att allmänheten får lättare tillgång till dem. Prisenämnden anser till och med skäl tala för att vissa former för lek och idrott förläggas på strandområdet.

Restaurang, butiker och andra gemensamhetsanläggningar har i vissa förslag spritts ut över området. En viss koncentration av dessa synes emellertid vara lämplig, icke endast av praktiska skäl (tillfart med bilar etc.) utan också för att skapa ett centrum som samlingspunkt i vidare bemärkelse. Denna bebyggelse kan knappast anses för aktuell i första etappen och prisenämnden finner därför att många förslagsställare har felbedömt förhållandena genom att göra gemensamhetsanläggningarna till en dominant. All övrig bebyggelse blir då redan i det första skedet i områdets bebyggande beroende av dessa gemensamhetsanläggningars uppförande.

Åtskilliga författare har föreslagit anläggningar av speciella bilhotell av amerikansk typ s. k. motell, för bilande sommargäster av mera tillfällig art. Själva tanken är värd att beaktas även om det kan synas ligga utanför områdets primära funktion som rekreationsareal för lundaborna. Men ett motell kan tjäna som komplettering av hotellverksamheten i själva staden i den egentliga turistsäsongen och den har även möjlighet att bidra till en bättre ekonomi för hotellet. Prisenämnden är dock av den uppfattningen att en sådan motellverksamhet bör vara av begränsad omfattning och eventuellt tillveratages utan att göra sig för starkt gällande i terrängen.

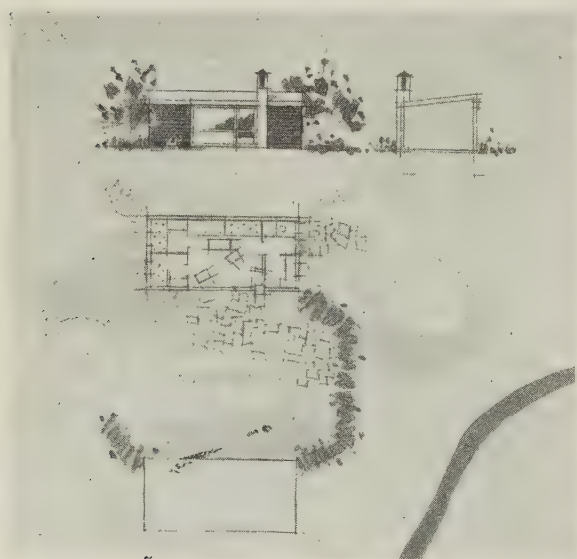
Ovan: Restaurang-hotellbyggnaden. Fasad mot väster.

1:STA PRIS 8 000 kr

12121 av Sydsvenska Ingenjörbyrå AB genom civilingenjör svr P G Sandblom och arkitekt MAA Ole Braesch-Andersen, Malmö.

Ur prisenämndens utlåtande:

Genom den prognos förslagsställaren uppgjort för det sannolika behovet av bebyggelse på egendomen för Lunds stads innevägnare har villkoren för egendomens utnyttjande med bebyggelse skärpts

Ovan: Frituftsteatern.

T. v: Semesterstuga. Skala 1:400.

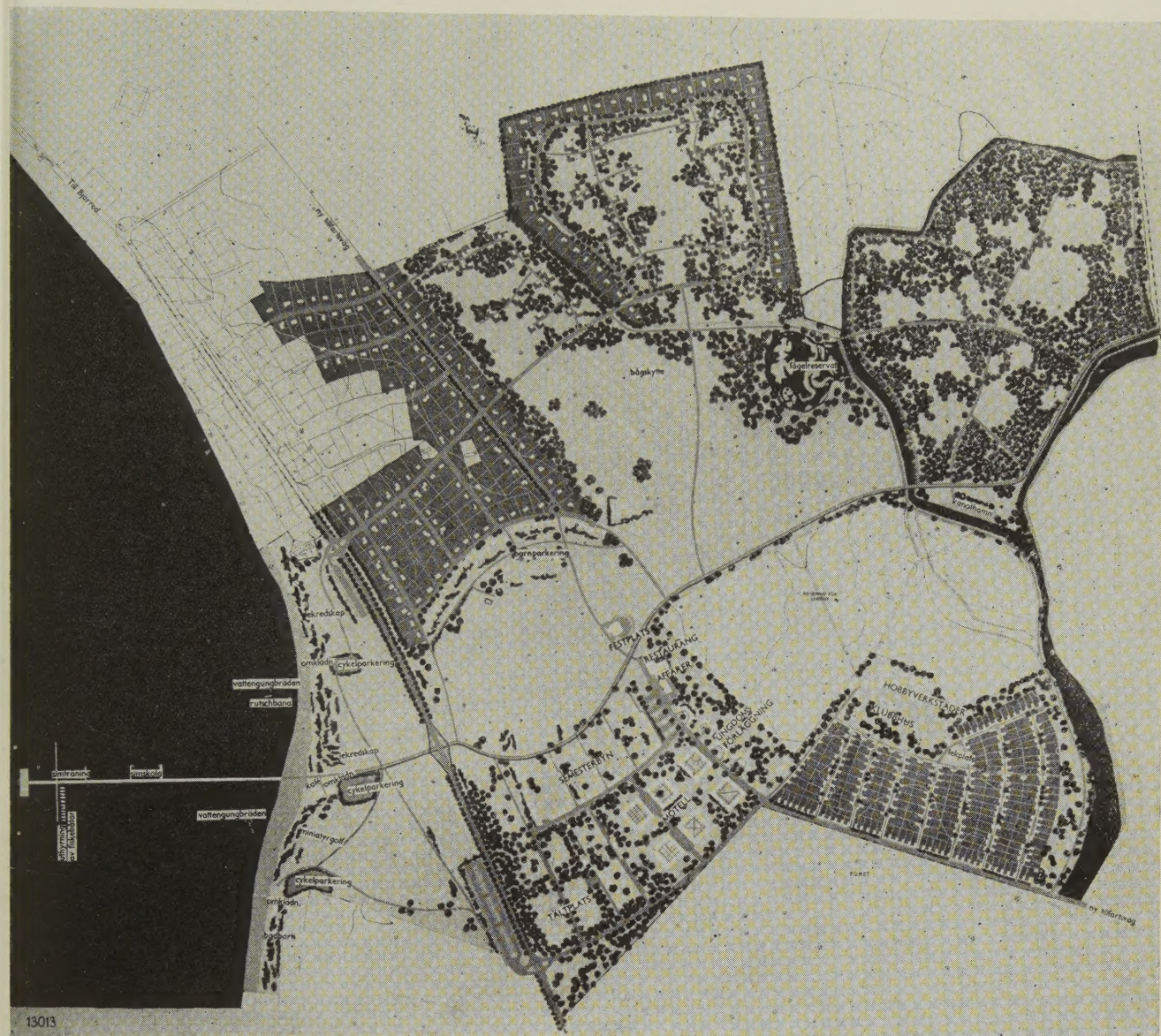
på bekostnad av friarealer. Sambandet mellan de större inre strövområdena och stranden vid sundet har snörpts åt till en flaskhals. Utsikten mot sundet från restaurangen har också lidit härav. Atollen är en god idé och strandområdets behandling är i princip riktig.

Bebyggelsen är grupperad på logiskt sätt och i välproportionerade enheter. Restaurangen och butikerna ha placerats centralt i bebyggelsen och på en väl avvägd plats i terrängen.

Idéskisserna till bebyggelsen äro tilltalande och väl avpassade till landskapet.

Förslaget har fäst stort avseende vid att ge badområdet en lockande utformning. Anläggningen är utformad så att egendomen kan på ett enkelt sätt successivt utbyggas oberoende av den kommande vegetationen eller den begynnande bebyggelsens omfattning.

Förslaget är synnerligen välstuderat med klara och friska idéer anpassade efter sommargästens skiftande önskemål om bostad och rekreation.

2:a pristagarens situationsplan. Skala 1:1200.

2:DRA PRIS 6 500 kr

13013 av arkitekt SAR Gunnar Lindman och civilingenjör SVR Sune Libertson, Malmö med idrottsdirektör Lars Gellerstedt, Norrköping som idrotts- och friluftsteknisk sakkunnig.

Ur prisnämndens utlåtande:

Bebyggelsen har sammanförts i avgränsade och för de olika kategorierna väl avvägda grupper enligt de principer, som — med utgångspunkt från författarens bedömning av möjligheterna för ledningssystemets konstruktion — synes väl motiverade.

Förslaget genomförande i etapper skulle måhända underlättas genom en något jämkad fördelning av områdena för camping, hotell och ungdomsförläggningar, på så sätt att var och en av dessa kategorier finge andel i området närmast kustlandsvägen.

Strandområdet med tillhörande anläggningar för lek- och idrott har fått en praktiskt välmotiverad utformning, men cykelparkeringarna borde för undvikande av cykeltrafik genom detta område förläggas närmare landsvägen.

Förslaget ger som helhet en på realistiska fakta grundad och logiskt uppbyggd plan, som synes ha givit synnerligen värdefulla bidrag till problemets lösning. De föreslagna hustyperna äro en något osmält syntes av rationella och romantiska utgångspunkter.

Ur förslagsställarnas beskrivning:

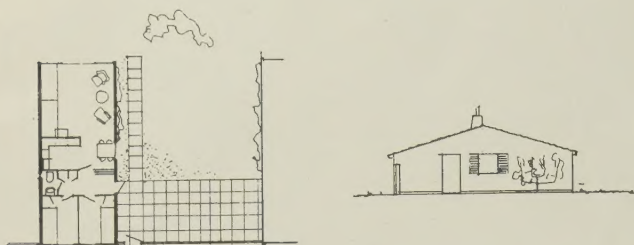
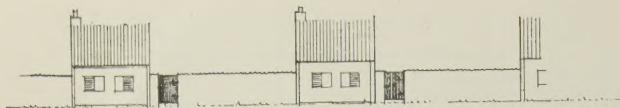
Disposition

Olika människor tillbringa sommarens fritid på olika sätt beroende på ålder, ekonomi och levnadsvanor. Förslaget är uppgjort med tanke på att söka tillgodose så många olika önskemål som möjligt men att samtidigt söka hålla samman likartade anläggningar till lämpligt stora enheter.

För det stora flertalet lundabor kommer baden att bli det väsentligaste och området väster om rikshuvudvägen har helt reserverats för badändamål med därtill hörande lek- och motionsverksamhet.

Flertalet av de badande kommer på grund av de relativt korta avstånden till staden att resa fram och åter under dagen, men många vill naturligtvis också ha möjlighet till att stanna på området antingen under hela sommaren, under semestern eller kanske endast under någon enstaka week-end eller dag. För dessa anordnas särskilda bostadsområden, varvid bostäder för tillfälligt uppehåll skarpt avgränsats från områden, där man bor under hela sommaren. Detta innebär också en skillnad beträffande nyttjanderätten. I det ena fallet blir det fråga om att hyra en bostad för någon eller några dagar eller veckor, i det andra fallet torde själva byggnaden komma att ägas av den boende på mark, som upplåtits med långvarigt arrende eller tomtätt.

Bostadsområdena har grupperats kring ett stort friluftsområde, som sträcker sig från Höje å ned till stranden. I detta finns anläggningar för olika slags friluftsverksamheter; promenadvägar

Ovan: Sommarbostad utan egen tomt. Skala 1: 400.

T. h: Två av semesterbyns stugutyper med 4 resp. 6 bäddar. Skala 1: 400.

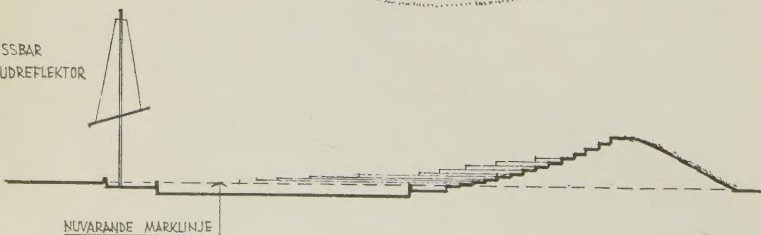
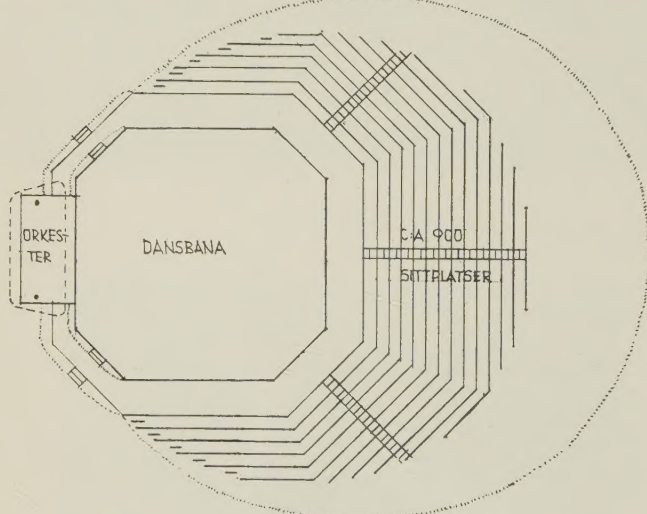
Nederst t. v: Dansbana och friluftsteater. Skala 1: 600.

och sittplatser för de äldre, idrottsanläggningar för ungdomen och lekplatser för barnen. I dess centrum ligger festplats, restaurang och butiker.

Tillfälliga bostäder

Tältplatser anordnas inom områdets södra del vid rikshuvudvägen, från vilken de dock äro avskilda med en ljuddämpande trädplantering med såväl hög som låg vegetation. Tältplatsen uppdelas i olika grupper, avsedda för olika kategorier resande såsom bilister, cykelturister samt tältande från Lund, som önska tillbringa längre tid vid Habo än någon eller några dagar, kanske hela sommaren. En särskild del av tältplatsen är avsedd för bilcamping och husvagnar. De olika områdena avskiljas med trädplanteringar, i vilka placeras toalettbyggnader och vattenposter.

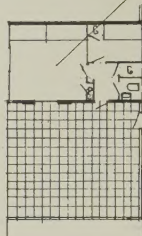
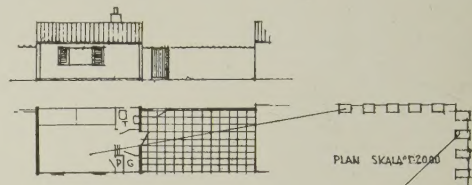
Motorfordonstrafiken har under senare år kraftigt utvecklats, särskilt sommartid och det är sannolikt, att denna utveckling kommer att fortsätta. Det kommer att bli mer och mer vanligt, att man i egen eller i vissa fall i tillfälligt hyrd bil företar semesterresor. En del av dem, som befinner sig på bilsemester tälta, men flertalet vill ha en något bekvämare förläggning. De ha i dag huvudsakligen endast tätorternas hotell att söka sig till, men de skulle sannolikt många gånger hellre övernatta i en enklare, trivsammare miljö, gärna i anslutning till ett friluftsområde. Motell-idén har utvecklats kraftigt i Amerika, men det råder tveksamhet, om denna idé i dess amerikanska form är lämplig för svenska förhållanden, framförallt därför att motortrafiken vintertid i Sverige är så pass liten. Däremot torde det knappast kunna råda någon

tvekan om, att ett sommarmotell beläget i anslutning till frilufts- och strandområden skulle fylla ett stort behov.

Nordost om motellet ligger fyra gårdar, avsedda som förläggning för ogifta, huvudsakligen ungdom. Förläggningarna äro avsedda för skilda kön. Erfarenheterna från turistföreningens vandrarhem visa en stigande efterfrågan på enkel- eller dubbelrum och ett minskat intresse för plats i stora sovsalar.

Den för alla ökade semestern har medfört ett behov av enkla semesteranläggningar för två å tre veckors sommarvistelse, s. k. semesterbyar. Förslaget omfattar en semesterbyanläggning med 60 lägenheter. Varje lägenhet ligger i ett särskilt hus men bebyggelsen sammanhålls av en mur, vilken samtidigt bildar vägg i ett till varje stuga hörande uterum. Ungefär hälften av stugorna äro avsedda för familjer, som endast vilja laga kaffe eller liknande i bostaden men där i övrigt även husmor har semester (helpensionsstugor) och hälften har försetts med kokvrå för dem, som under semestern önska laga all mat själva (självhållsstugor). Några städer ha som ett led i sin sociala verksamhet börjat söka ställa billiga, av kommunen subventionerade lägenheter till de mindre bemedlade familjernas förfogande. En sådan verksamhet kan bedrivas inom denna semesterby, men byn bör också kunna drivas efter rent affärsmässiga linjer.

Bostäder för hel sommarvistelse

Sannolikt är det rätt olika kategorier människor, som önska ett eget sommarhus i Haboområdet. Flertalet torde förutom en enkel byggnad också vilja ha en större eller mindre tomt att bruka, men några vill sannolikt inte ha det besvär och ansvar, som följer med en sådan tomt. Förslaget avser att tillgodose dessa olika kategoriers önskemål. I anslutning till befintligt sommarbebyggelse på Habo Ljung utlagges ett hundratal större tomter med en storlek av 1000—1500 m² areal, avsedda för friliggande sommarhus av växlande storlek och form efter respektive ägares önskemål. Den arkitektoniska sammanhållningen får på detta område bli grönskan och byggnaderna böra placeras indragna på tomtarna.

Flertalet torde emellertid varken ha ekonomiresurser eller krafter till att sköta så stora tomter. För dem är en bebyggelse ganska likartad den, som finns inom olika kolonimråden den lämpligaste. Förslaget upptar ca 240 kolonier söder om Habo gård. För att erhålla ett mindre splittrat intryck än på ett traditionellt kolonimråde och samtidigt erhålla skyddade uterum föreslås, att byggnaderna sammanföras till grupper om 6—8 st. och att husen sammanbindas med omkring 1,7 meter höga murar utemot vägarna. Byggnaderna förläggas med ena sidan i gräns mot granntomt och mellan en sådan fönsterlös vägg, muren och den egna byggnaden erhålles ett litet men ändå bra uterum. Denna form av bebyggelsens gruppering har också motiverats av det ovan angivna avloppssystemet.

För dem, som önska ännu mindre tomt och som så mycket som möjligt söka sig bort från stadsmiljö, föreslås en i skog spridd bebyggelse inom den norra delen av området. Tomterna äro endast ca 150 m² med plats för en sittgrupp och ett litet potatis- och jordgubbsland och böra ej för hårt avgränsas mot omgivande lövskog. Området bör ej tagas i bruk förrän planterad skog nått en viss storlek.

För dem, som önska en egen stuga men icke någon egentlig tomt alls, föreslås vid centralområdets nordsida en bebyggelse av friliggande sommarstugor, på norrsidan sammanhållna av murar och med uterum öppnande sig mot söder.

Byggnadskonstruktioner

Sommarstugebebyggelse av trä vid de skånska kusterna kräver stort underhåll och ser efter några år ofta mindre tilltalande ut. För att minska underhållet och för att säkerställa ett tilltalande utseende även för framtiden, föreslås att samtliga byggnader, såväl de avskilda sommarstugorna som de byggnader, som äro avsedda för uthyrning och motell, butiker, omklädnadsrum m. fl. uppföras av sten. Detta kan antingen vara 1/2-stens fasadtegel, inväntigt beklätt med träfiberplattor för att undvika dyrbart putsarbete eller cementsten, som slmmas och kalkas. Ett annat genomgående konstruktivt drag för all bebyggelse är, att takstolar undvikits och takkonstruktionerna bestå i stället av mellan de bärande väggarna upplagda åsar. Icke bärande ytterväggar uppföras av träreglar, utvändigt klädda med sidiplattor eller eternitplattor. Källare anordnas ej.

MOTELL I FLENINGE

DK 728.53:656.13 (485 Fleninge)

Inom KAK har under en följd av år diskuterats möjligheten av att i Sverige introducera någon form av bilhotell.

År 1953 inköptes ett tomtområde om ca 13 000 m² beläget 10 km nordost om Hälsingborg vid rikshuvudväg nr 3, som knyter ihop riksväg nr 1 från Stockholm till Hälsingborg med riksväg nr 2 från Göteborg (och Norge) till Malmö och Trelleborg.

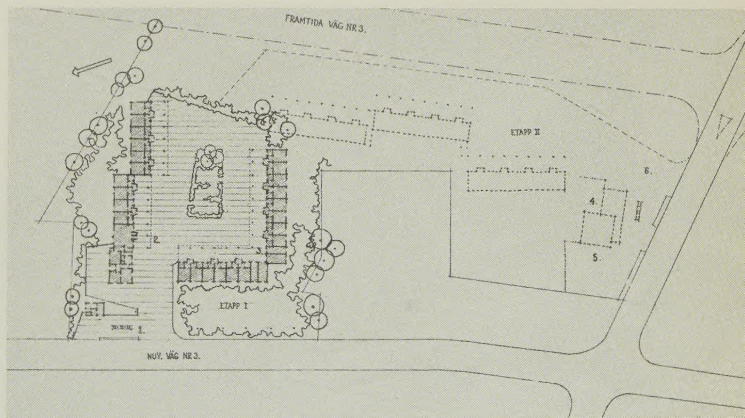
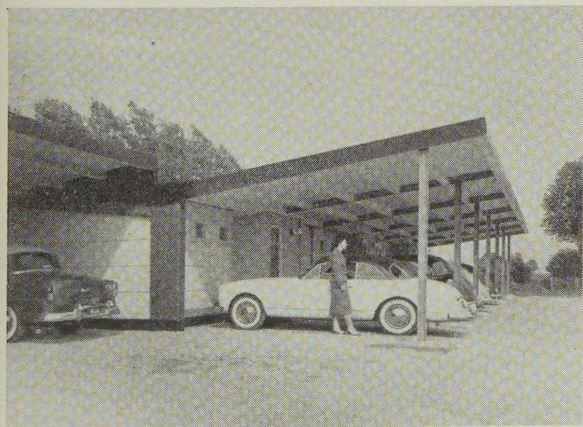
Motellet omfattar i första utbyggnadsetappen tre byggnadslängor om sammanlagt 24 rum, barservering, bostad för föreståndaren samt bensinstation. Då riksvägen nr 3 framdeles skall förläggas öster om motellet är bensinstationen och barserveringen inrättade provisoriskt vid nuvarande väg och skall sedan flyttas och utvidgas i samband med utbyggnaden av motellet.

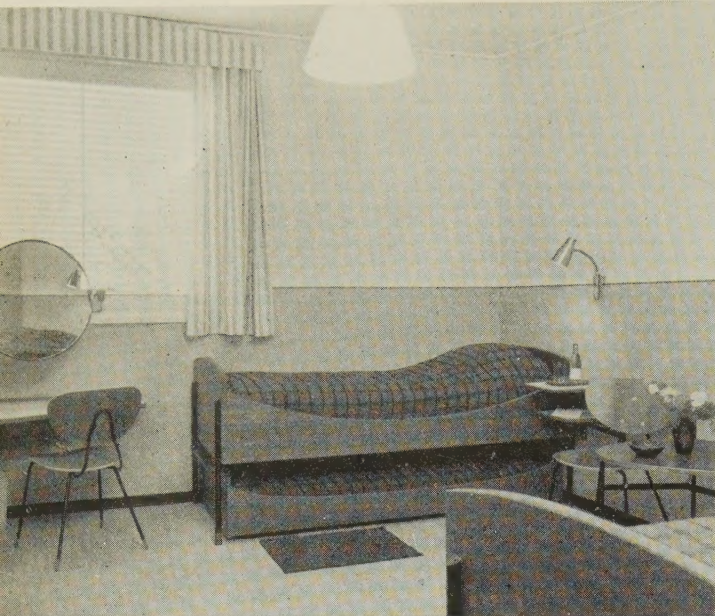
Vid ankomsten till motellet betalar bilisten rummet i receptionen, erhåller nyckeln och kör till sitt rum där bilen parkeras under skärmtaket framför vindfånget. Gästen får själv svara för flyttningen av sitt bagage de få stegen mellan rummet och bilen, och drickspengar förekommer därför inte till varken portier eller personal.

Entréerna på de tre byggnaderna är målade respektive gula, röda och blå vilket underlättar orienteringen. Samma färger återkommer i rummens färgsättning.

Alla rum är lika och försedda med vindfång (ge-

Situationsplan. Skala 1:2500. 1. Bensinstation 2. Bar, reception 3. Förråd, städ 4. Framtida bar och reception 5. Servicestation 6. Framtida huvudentré.

Interiör av sovrum.
Samtliga fotografier: Lindberg, Hålsingborg.

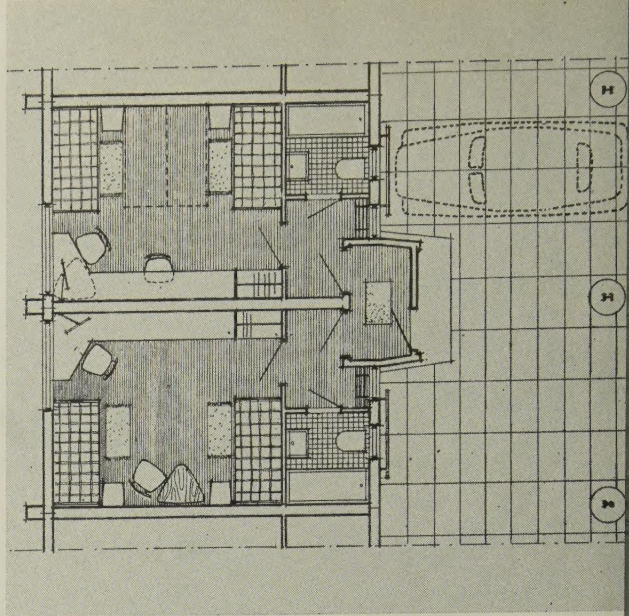
mensamt för 2 rum) hall och bad. Inredningen består av 2 sängar samt 2 hopfällbara sängar under dessa. Härigenom får exempelvis barnfamiljer möjlighet till att för ett lägre pris ordna nattlogifrågan. Den övriga inredningen består av 2 nattduksbord, vilstol och bord samt väggfast bänkskiva och skåp. Bänkskivan är klädd med perstörpsplatta och skall användas både som uppställningsplats för resväskor samt som skriv- och arbetsplats. En vridbar spegel är fäst på väggen däröver.

Väckning sker automatiskt från receptionen med en personsökare till varje rum. Med denna kan gästen även få kontakt med receptionen samt välja på 2 radioprogram, svenska riksprogrammet samt ett utländskt.

I baren serveras första frukost och för gäster som önskar frukost på rummet finns frukostkorgar som kan avhämtas i baren. Sena resenärer kan erhålla en enkel varmrätt.

För bilen är det väl sorjt. Den uppställs under skärmtak utanför rummet och uttag för elström finns för uppvärmning av motorn vid otjänlig väderlek.

Tankning, smörjning, tvättning och övrig service

Plan av en enhet i motellet innefattande två sovrum jämte badrum och köpprum. Skala 1:150.

klaras under natten vid motellens egen BP bensinstation samt i Fleninge bilverkstad.

Golven är utförda som varma golv på mark och lagda med tarkett. Ytterväggar består av liggande siporexbalkar, mellanväggar av stående siporexplattor. För att hindra ljudöverföring mellan gästrummen är dessa väggar utförda dubbla med inlägg av glasullsmattor. Utvändiga siporex är behandlad med Snow-cem, invändig siporex med kåbetekspackling skyddad av oljemålad juteväv till 1,2 m över golv i gästrummen samt tapetserad till tak. I badrummen har uppsatts Höganäs 10 x 10 cm ljus blå kakel.

Byggnadskonstruktionerna är utarbetade av ingenjör Charles Blomquist, elprogrammet av ingenjör G Sjölander samt värme- och sanitetskonstruktionerna av ingenjör Erik Göransson. För inredningen har inredningsarkitekt Olof Östberg svarat. Trädgården är planerad av trädgårdsarkitekt RST Walter Bauer. Huvudentreprenör har varit byggmästare Å Agren, Höganäs. Anläggningen har projekterats på Gustaf Birch-Lindgrens arkitektkontor av arkitekt MAA Bendt Hjelm-Jensen.

B Hjelm-Jensen

